

LULEÅ KOMMUN

Redovisning av lokal drogvaneundersökning 2017

Sammanfattning

Både snusning och rökning minskar lokalt och nationellt. När det gäller rökning ligger Luleå en bra bit under riksgenomsnittet. Siffror för Luleå visar att knappt en av tio elever i årskurs 9 och drygt två av tio elever på gymnasiet år 2 är rökare. Närmare en av tio elever i årskurs 9 och drygt två av tio elever i år 2 gymnasiet i Luleå snusar. Färre unga i Luleå har rökt vattenpipa än riksgenomsnittet och den lokala utvecklingen är fortsatt positiv.

Rökning

Snusning

Alkoholkonsumtionen är historiskt låg bland skolungdomar i Sverige. Även Luleå har en minskande trend, i den aktuella undersökningen har cirka fyra av tio elever i årskurs 9 samt cirka sju av tio av eleverna i år 2 gymnasiet druckit alkohol. Flickor dricker under skolåren mer än pojkar, det visar både lokala och nationella undersökningar. Unga får vanligen tag på alkohol via kompisar. Man kan också skönja en ökning i Luleå av föräldrar som försett sina barn med alkohol.

Aldrig druckit alkohol

När det gäller narkotika ligger Luleås siffror strax under rikets i årskurs 9, och i år 2 på gymnasiet är andelen som testat narkotika en bra bit under riksgenomsnittet. Cirka en av tio skolungdomar i Luleå har testat narkotika, andelen är något lägre i årskurs 9 än i år 2 gymnasiet. Det vanligaste preparatet är cannabis, både lokalt och nationellt.

Inte testat narkotika

Så kallade nätdroger, sniffning, att använda läkemedel i berusningssyfte eller dopning är relativt ovanligt bland unga i Luleå, och även nationellt.

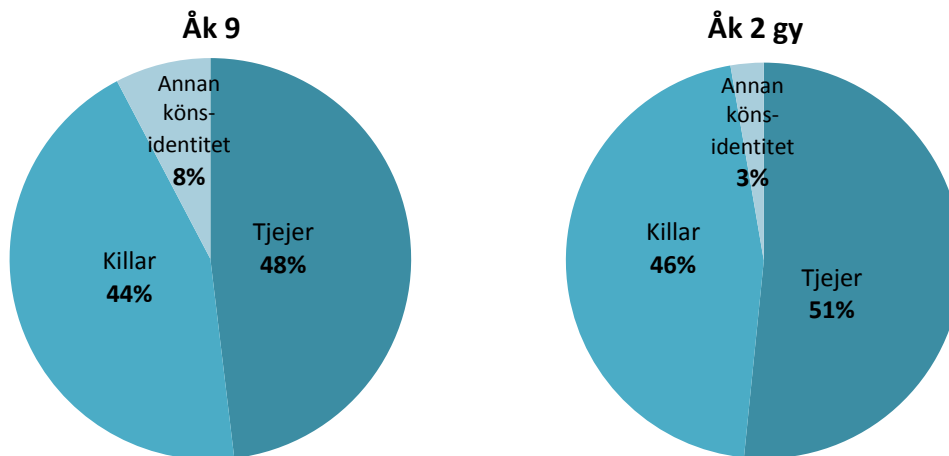
1) Svarsfrekvens och underlag

Undersökningen genomfördes i mars 2017 bland både kommunala och fristående skolor och besvarades av 414 elever i årskurs 9o och 481 elever i år 2 gymnasiet. Svartsfrekvensen var låg (för årskurs 9: 53,7 procent, och för år 2 gymnasiet: 49,7 procent). Materialet kan med anledning av detta inte användas för långtgående analyser och kan inte heller brytas ned på skolenhetsnivå. Däremot kan det användas som jämförelsematerial mot tidigare genomförda undersökningar för att följa den lokala utvecklingen. Den lokala drogvanundersökningen har tidigare genomförts åren; 2007, 2011 samt 2015. Några uppgifter kan också jämföras mot Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysningen (CAN) som har nationell statistik för samma åldrar och har följt utvecklingen i årskurs 9 sedan 1971.

Totalt fem enkäter räknades inte in i resultatet, samtliga från årskurs 9, eftersom de var uppenbart oseriöst ifyllda.

I cirkeldiagrammen nedan framgår könsfördelningen hos respondenterna. I rapporten redovisas statistiken för tjejer och killar, antalet som uppgivit annan könsidentitet är dock för få för att särredovisas.

Diagram 1. Könsfördelning

Annan könsidentitet

Eftersom underlaget för gruppen som angivit annan könsidentitet är litet utgör det inget statistiskt underlag och bör tolkas med stor försiktighet. Det finns dock samband som kommunen bör vara vaksamma på som sammanfaller med nationella resultat. Den lokala undersökningen visar att en hög andel av de som uppgivit annan könsidentitet röker, snusar, intensivkonsumerar alkohol (berusningsdricker) samt har testat narkotika. Nationella undersökningar pekar på att unga HBTQ-personer är en grupp med sämre psykisk hälsa som också utsätter sig för hälsorisker kopplade till ANDT. Detta har i sin tur ett samband med diskriminerande behandling grundade på könsstereotyp värdegrund, förhållanden som kommunen kan jobba än mer proaktivt med.

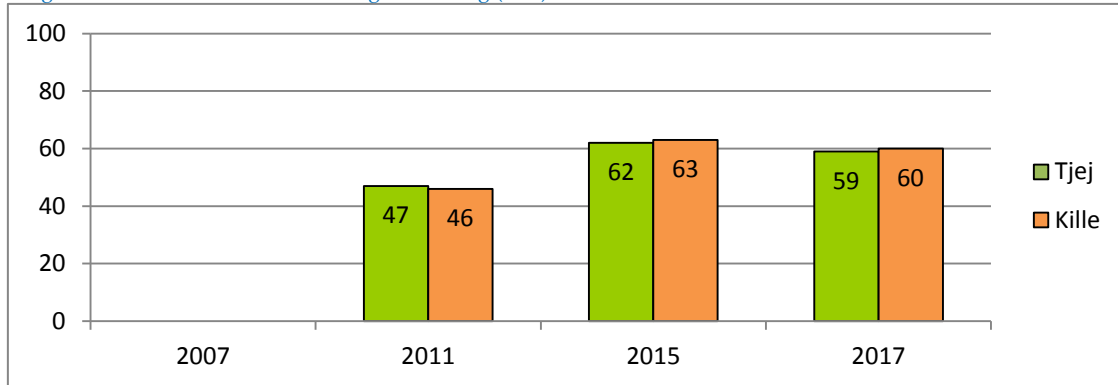

2) Socialt nät åk 9

I enkäten riktad till elever i årskurs 9 finns ett antal frågor om socialt nätverk; om man är medlem i någon förening, om föräldrarna känner till var man befinner sig fredags- och lördagskvällar samt till vem man vänder sig om man vill prata med någon om bekymmer.

Medlem i förening

Diagram 2. Andel som är medlem i någon förening (åk 9)

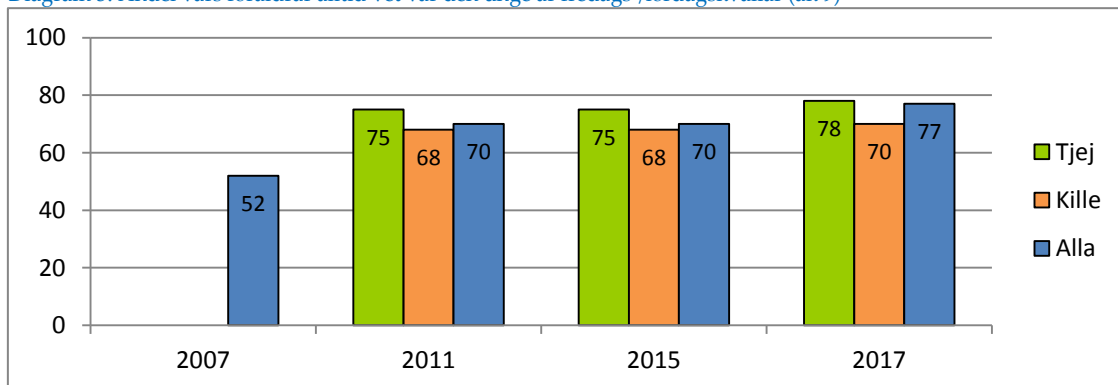

Över tid visar den lokala undersökningen att ungefär tre av fem unga är med i en förening. Deltagandet i föreningsaktiviteterna är ungefär lika stort bland flickor och pojkar. Frågan fanns inte med i den första lokala undersökningen som genomfördes 2007.

Att ha en organiserad fritid med vuxennärvaro har en skyddande effekt visar forskning. Vid jämförelse om medlemskap i förening påverkar riskbeteende visar undersökningen på ett samband. Andelen unga som är medlem i en förening är i större utsträckning bland annat rök- och snusfria och har i mindre utsträckning debuterat med alkohol jämfört med andelen bland unga som inte är med i föreningsaktiviteter.

Föräldraskap

Diagram 3. Andel vars föräldrar alltid vet var den unge är fredags-/lördagskvällar (åk 9)

De tre senaste undersökningarna visar att föräldrar till cirka sju av tio unga alltid vet var deras barn befinner sig fredags- och lördagskvällar. Det är något vanligare att föräldrar till flickor vet var deras barn befinner sig.

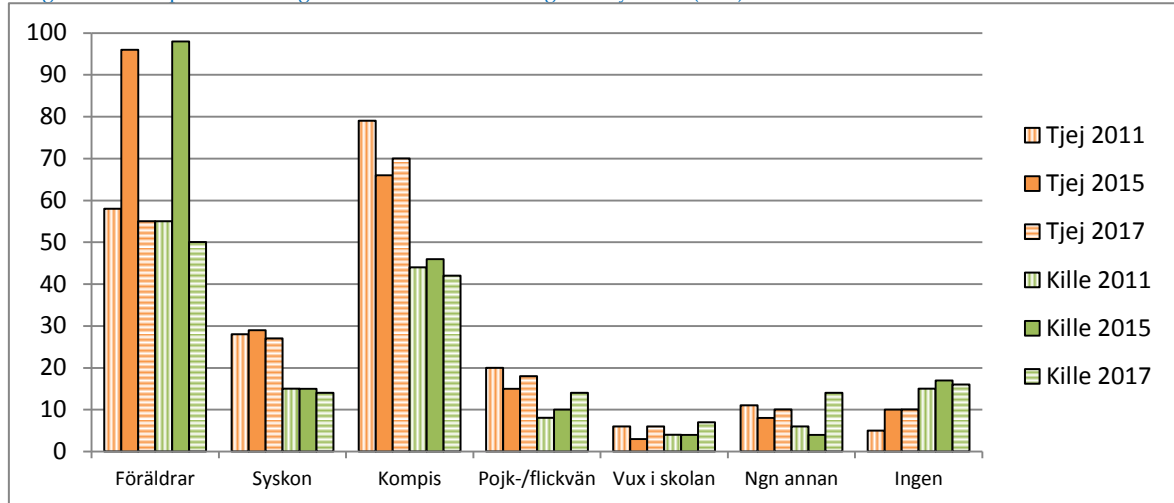
Att föräldrar har god kontakt med sitt barn och vet vad barnet gör har en skyddande effekt. Vid korsjämförelse av undersökningsmaterialet kan man se liknande samband men detta ska tolkas med försiktighet beroende på underlagets storlek. Det är en större andel

bland unga vars föräldrar vet var barnen befinner sig som inte röker, snusar, dricker alkohol eller har varit i kontakt med/ använt narkotika.

Vem man vänder sig till vid bekymmer

Diagram 4. Vem pratar den unge med om det som verkligen bekymrar? (åk 9)

Återkommande i de tre senaste lokala undersökningarna är att det är vanligast att unga vänder sig till sina föräldrar eller till kompisar när man vill prata med någon om det som verkligen bekymrar dem. Möjligen är det lite vanligare att pojkar håller bekymmer för sig själva.

3) Tobak

Under detta avsnitt redovisas bruk av cigaretter, snus och vattenpipa.

Rökning

De som svarat; "Nej, har aldrig rökt", "Nej, har bara prövat" eller "Nej, jag har slutat röka" definieras i undersökningen som "ickerökare".

Diagram 5. Andel ickerökare (åk 9):

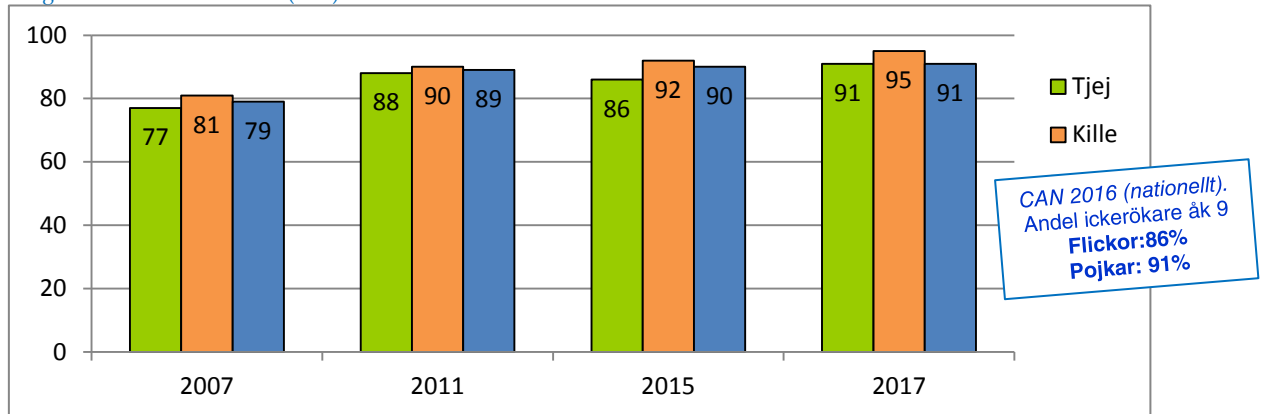
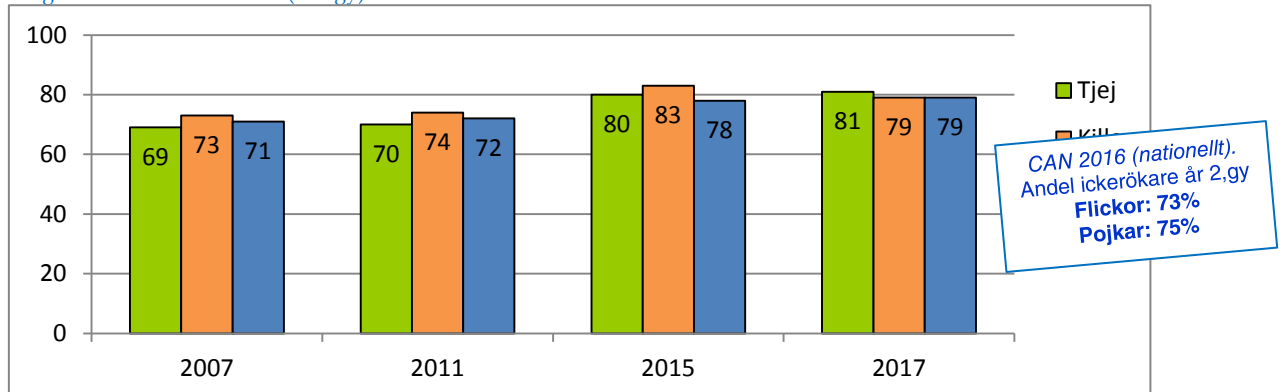

Diagram 6. Andel ickerökare (år 2 gy)

De lokala undersökningarna visar över tid på en stadig ökning av andelen ickerökare. Rökning är vanligare bland flickor, men skillnaderna mellan könen är inte så stora i Luleå.

CAN:s nationella statistik visar att andelen elever som röker i årskurs 9 har halverats under 2000-talet. Luleå följer samma trend som riket men har till och med bättre siffror än riksgenomsnittet med en högre andel ickerökare.

Snusning

De som svarat; "Nej, har aldrig snusat", "Nej, har bara prövat" eller "Nej, har slutat snusa" definieras i undersökningen som "ickesnusare".

Diagram 7. Andel ickesnusare (åk 9)

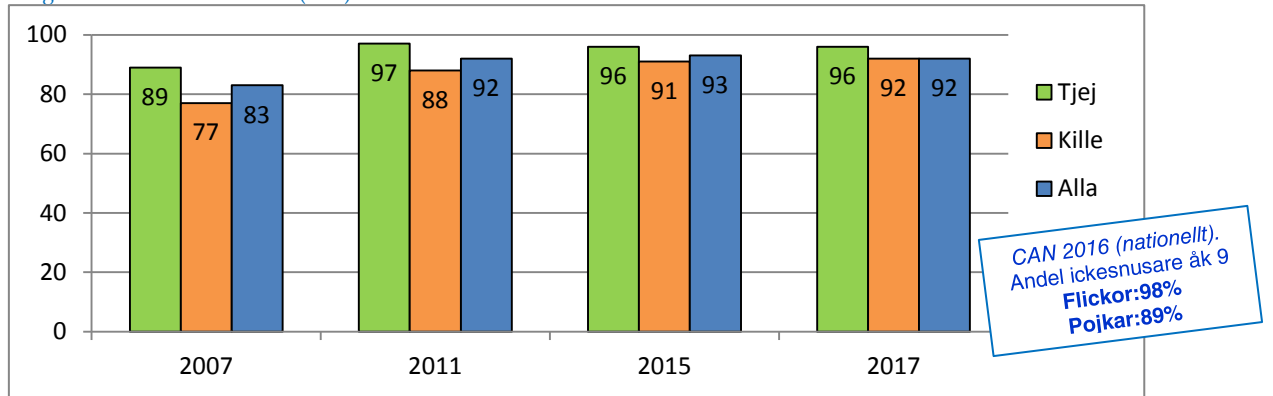
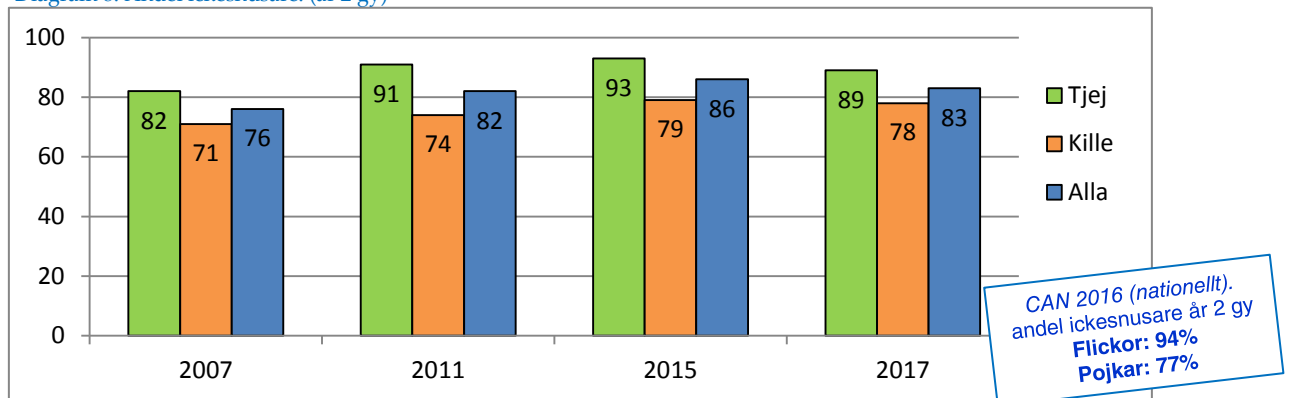

Diagram 8. Andel ickesnusare. (år 2 gy)

Det är fler pojkar än flickor som snusar. Luleås siffror ligger på liknande nivåer som i riket, andelen bland flickor är dock större jämfört med riket.

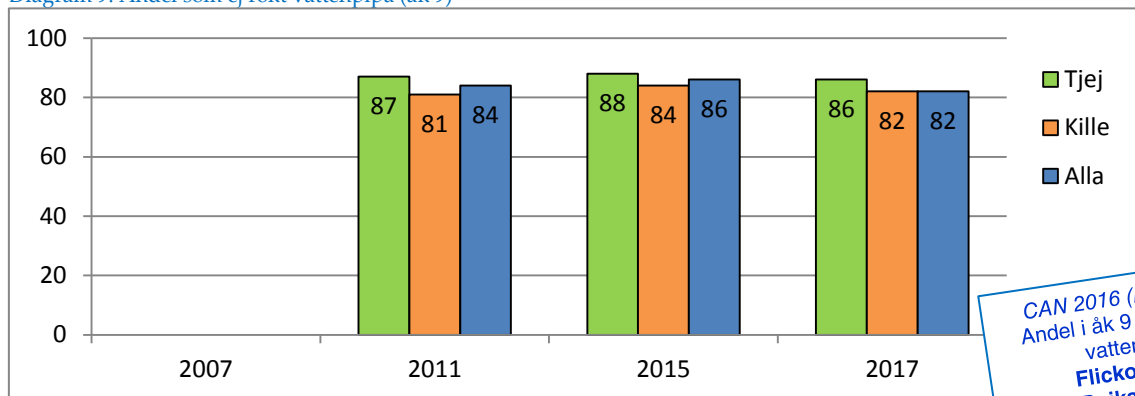
Under 2000-talet har snusningen halverats bland elever i årskurs 9 i Sverige, Luleå följer samma trend.

Både den lokala undersökningen och CAN:s undersökningar visar att tobaksbruket är högre bland elever i gymnasiet år 2 jämfört med årskurs 9. Det finns alltså goda skäl till att jobba med tobaksförebyggande insatser såväl i grundskola som i gymnasiet.

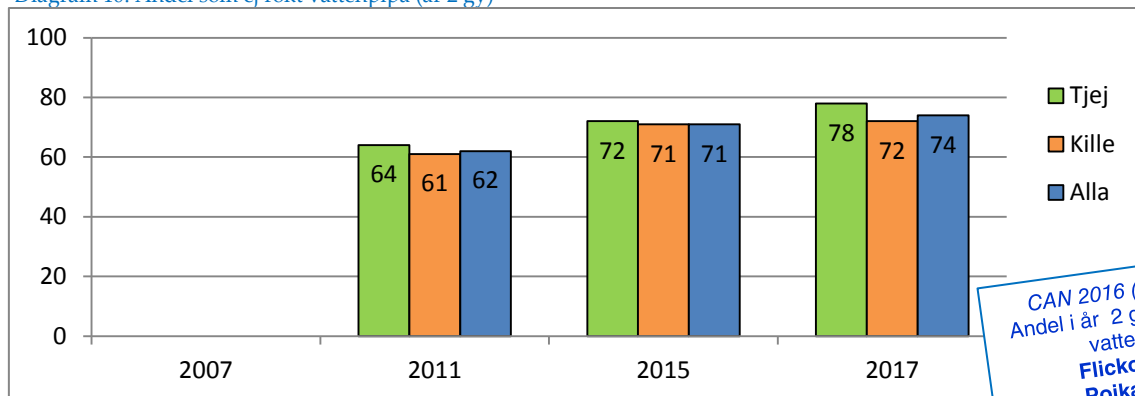
Vattenpipa

Diagram 9. Andel som ej rökt vattenpipa (åk 9)

CAN 2016 (nationellt).
Andel i åk 9 som ej rökt
vattenpipa
Flickor: 83%
Pojkar: 82%

Diagram 10. Andel som ej rökt vattenpipa (år 2 gy)

CAN 2016 (nationellt).
Andel i år 2 gy som ej rökt
vattenpipa
Flickor: 65%
Pojkar: 59%

Första gången frågan om vattenpipa fanns med i den lokala undersökningen var 2011. Andelen som inte rökt vattenpipa i årskurs 9 ligger på en relativt stabil nivå under perioden 2011-2017, på gymnasiets år 2 är utvecklingen positiv med en ökande andel som inte rökt.

Vattenpipa anses mindre skadligt än att röka cigaretter, men det stämmer inte. Enligt Världshälsoorganisationen (WHO) motsvarar en entimmes session av vattenpiporökning 100 vanliga cigaretter. Tobakslagen omfattar även tobak till vattenpipa.

4) Alkohol

Andel som inte druckit alkohol

Diagram 11. Andel som aldrig druckit alkohol (åk 9)

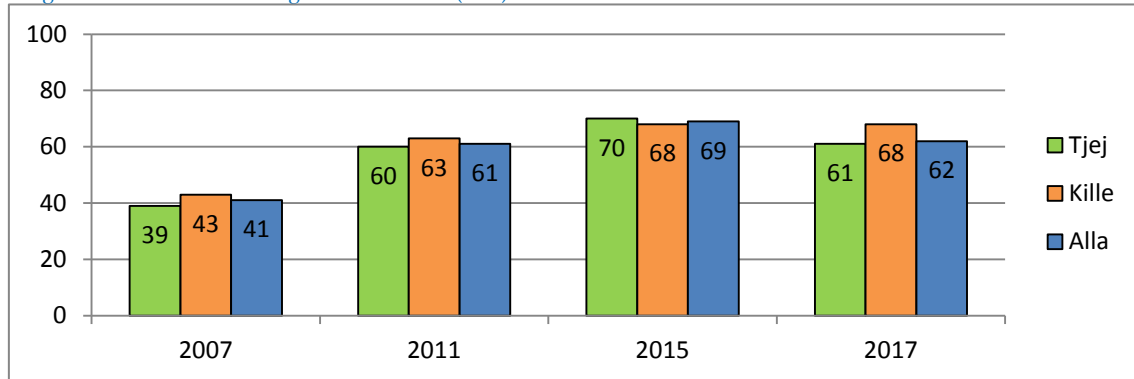
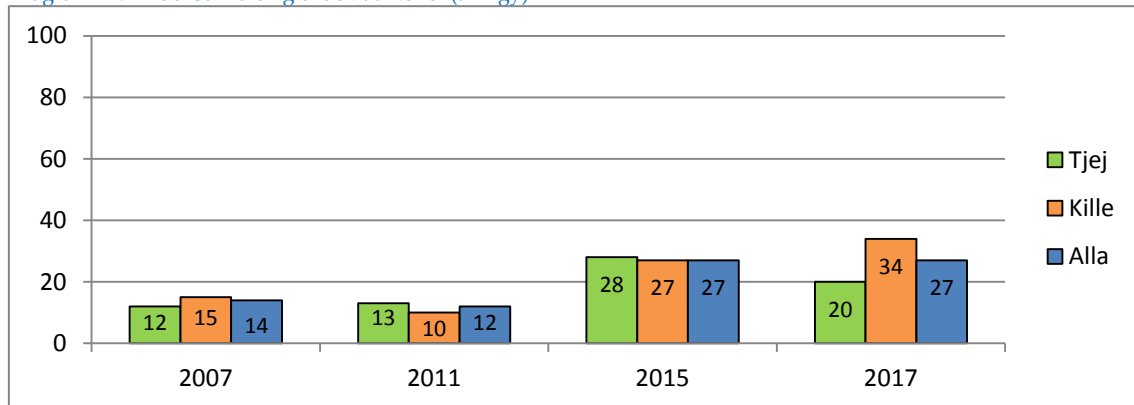

Diagram 12. Andel som aldrig druckit alkohol (år 2 gy)

Luleå har en tydlig trend med minskad alkoholkonsumtion bland skolungdomar. I årets undersökning är skillnaden mellan pojkar och flickor något större än vid tidigare undersökningar, det är vanligare att flickor dricker både i årskurs 9 och år 2 gymnasiet.

Den nationella utvecklingen är liksom i Luleå att allt fler unga inte dricker alkohol. På riksnivå har andelen skolungdomar som dricker alkohol aldrig varit lägre sedan CAN började följa ungas drogvanor 1971.

Uppgifterna om alkohol är inte helt jämförbara mellan CAN:s nationella statistik och det lokala resultatet eftersom frågeformuleringarna skiljer sig åt. I den lokala undersökningen formuleras frågan: *Har du druckit alkohol någon gång (minst ett glas)*, medan CAN följer andelen "ickekonsumenter" där definitionen är; *att inte ha druckit alkohol det senaste året*.

I CAN-undersökningen, 2016 var 63 % av pojkarna och 55 % av flickorna i årskurs 9 ickekonsumenter. I år 2 gy var andelen 26 % bland pojkarna och 24 % bland flickorna.

Andel som dricker mest i åk 9

Diagram 13. Andel av **alla** elever som druckit 6 ggr eller mer (åk 9)

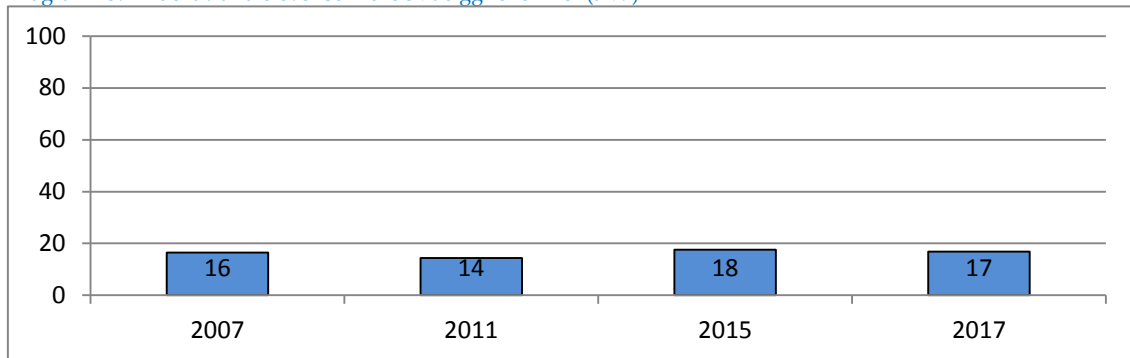
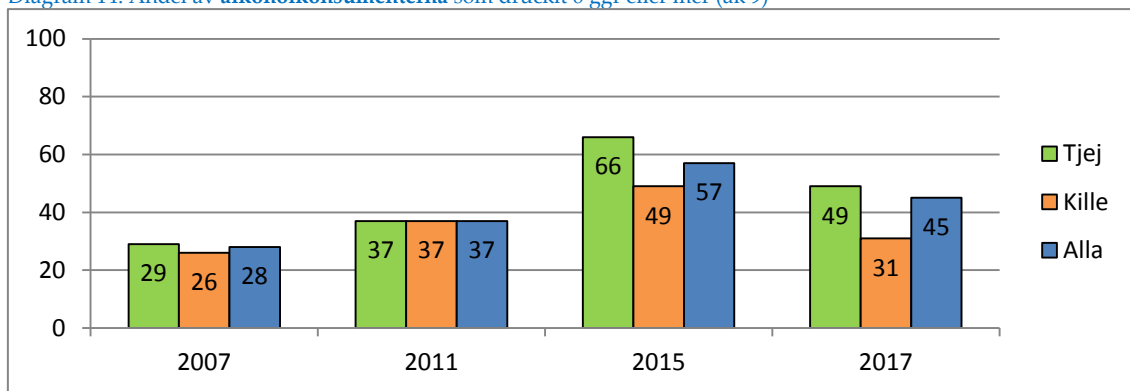

Diagram 14. Andel av **alkoholkonsumenterna** som druckit 6 ggr eller mer (åk 9)

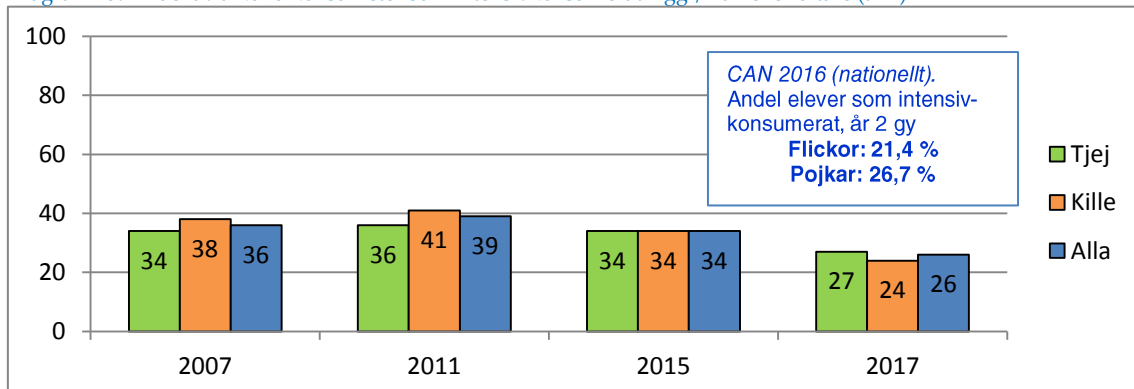
I årskurs 9 är läget i stort sett oförändrat sedan 2007 med en andel av ca 16 % som druckit sex gånger eller mer (diagram 13)

För att hitta jämförande siffror över tid avseende könsskillnader i årskurs 9 kan man följa andelen bland alkoholkonsumenterna som druckit sex gånger eller mer (diagram 14). Här är utvecklingen negativ under perioden 2007-2017, där andelen som druckit fler gånger ökar. Det är vanligare att flickor druckit sex gånger eller mer, skillnaderna mellan könen ökat de senaste två mätningarna.

Att dricka ofta eller att berusningsdricka i unga år innebär en förhöjd framtida risk för beroende och andra typer av utanförskap.

Andel som dricker mest i år 2 gymnasiet

Diagram 15. Andel av alkoholkonsumenter som intensivkonsumerat 1 ggr/mån eller oftare (år 2)

På gymnasiets år 2 ställs fråga om hur ofta man intensivkonsumerar alkohol. Att intensivkonsumera innebär att man dricker något av nedanstående sorter och mängder vid ett och samma tillfälle och innebär också att man blir berusad.

Andelen unga som intensivkonsumerar en gång i månaden eller oftare på gymnasiets år 2, har en tydligt minskande trend. CAN:s nationella undersökning 2016 visar att intensivkonsumtion är vanligare bland pojkar. I den lokala undersökningen är andelen intensivkonsumenter bland år 2 gymnasiet däremot högre bland flickor vid detta undersökningstillfälle.

Anskaffning av alkohol

Diagram 16. Andel av alkoholkonsumenter; var alkoholen kommer ifrån? (åk 9)

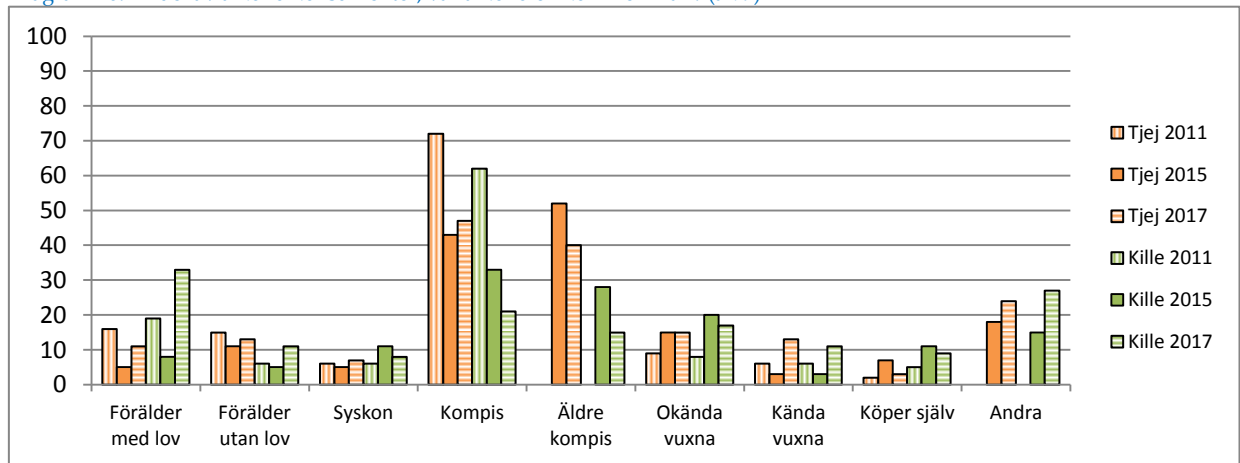
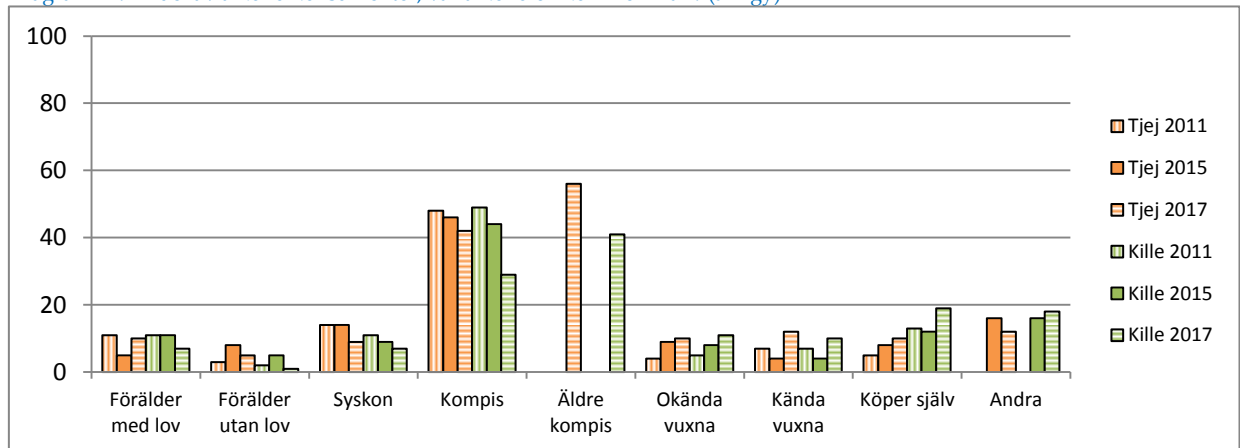

Diagram 17. Andel av alkoholkonsumenter; var alkoholen kommer ifrån? (år 2gy)

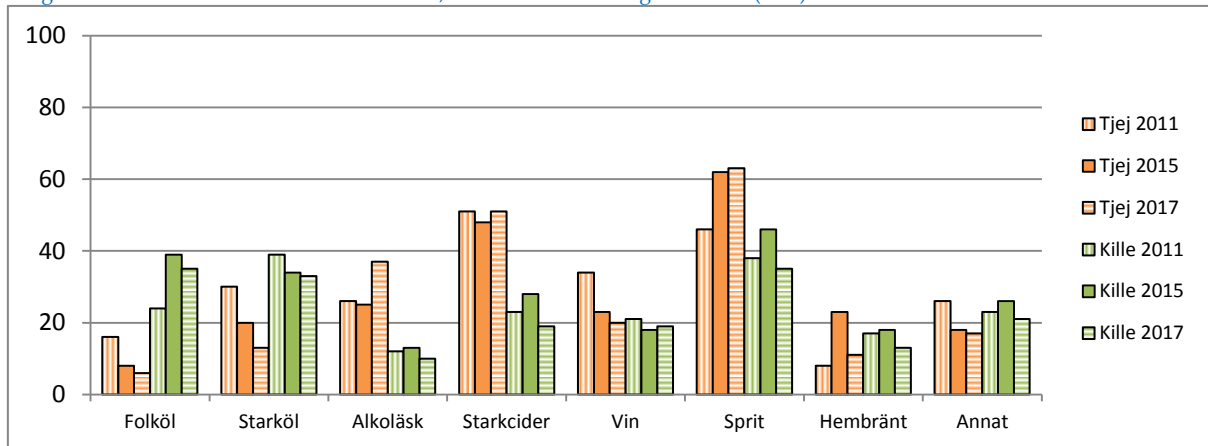

Det absolut vanligaste sättet att få tag på alkohol är via kompisar både i årskurs 9 och i år 2 gymnasiet. Oroande är att en tredjedel av pojkarna i årskurs 9 i den senaste undersökningen uppger att det fått alkohol av föräldrar med lov. Forskning visar att föräldrars restriktiva hållning rörande tobak och alkohol har en skyddande effekt, det är viktigt att medvetandegöra föräldrar om deras viktiga roll.

Typ av alkohol?

Diagram 18. Andel av alkoholkonsumenterna; vad brukar du vanligen dricka? (åk 9)

Frågan om vilken typ av alkohol unga dricker ställs lokalt enbart till elever i årskurs 9. Flickor dricker mest sprit, starkcider och alkoläsk, medan killar mest dricker sprit och öl. CAN:s nationella undersökning visar på liknande mönster angående vad pojkar och flickor väljer för typ av alkohol.

5) Sniffning

Diagram 19. Andel som aldrig sniffat (åk 9)

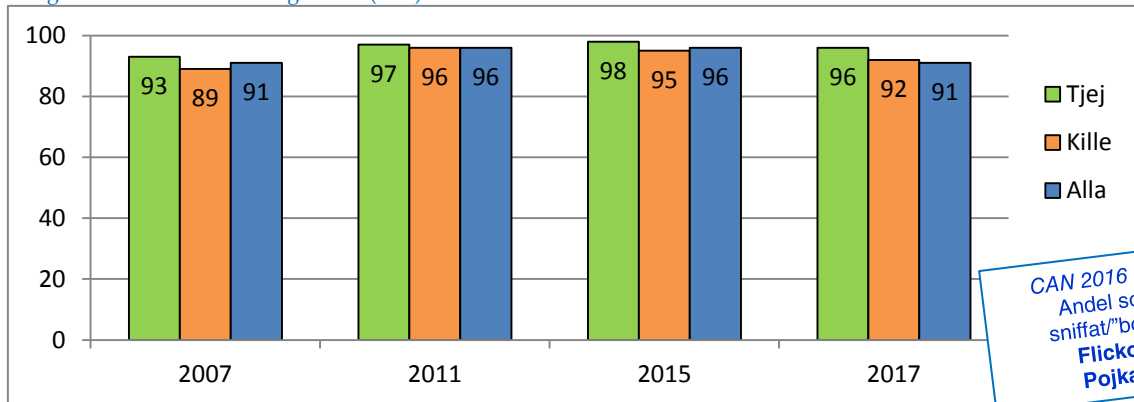
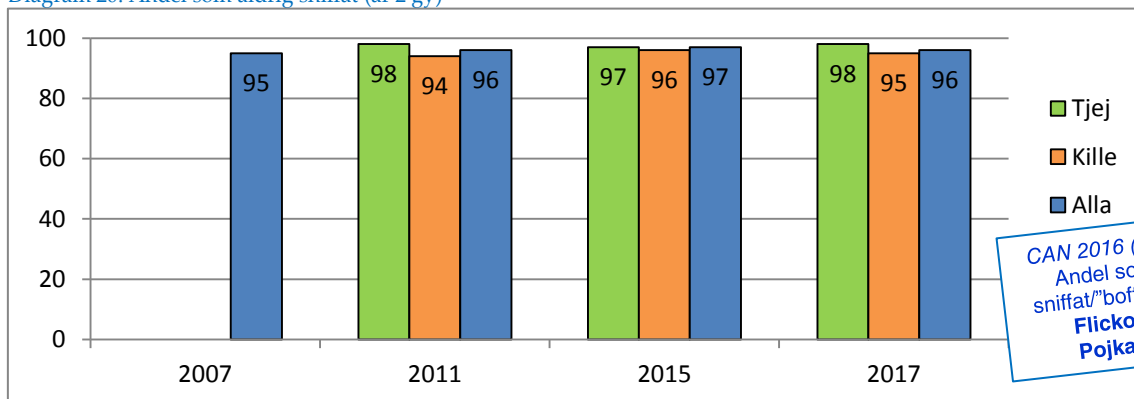

Diagram 20. Andel som aldrig sniffat (år 2 gy)

Sedan 2007 har andelen som aldrig sniffat varit på en stabilt hög nivå med endast små förändringar uppåt eller neråt. Andelen som sniffat bland årskurs 9 och år 2 gymnasiet är ungefär på samma nivåer, vilket tyder på att få debuterar efter högstadieåldern. Den lokala och nationella bilden liknar varandra.

6) Läkemedel i berusningssyfte

Diagram 21. Andel som aldrig använt läkemedel i berusningssyfte (åk9)

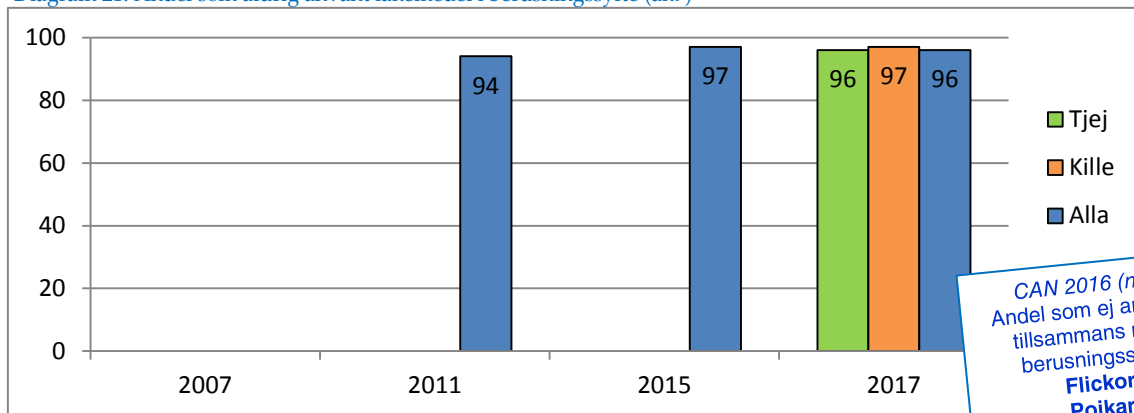
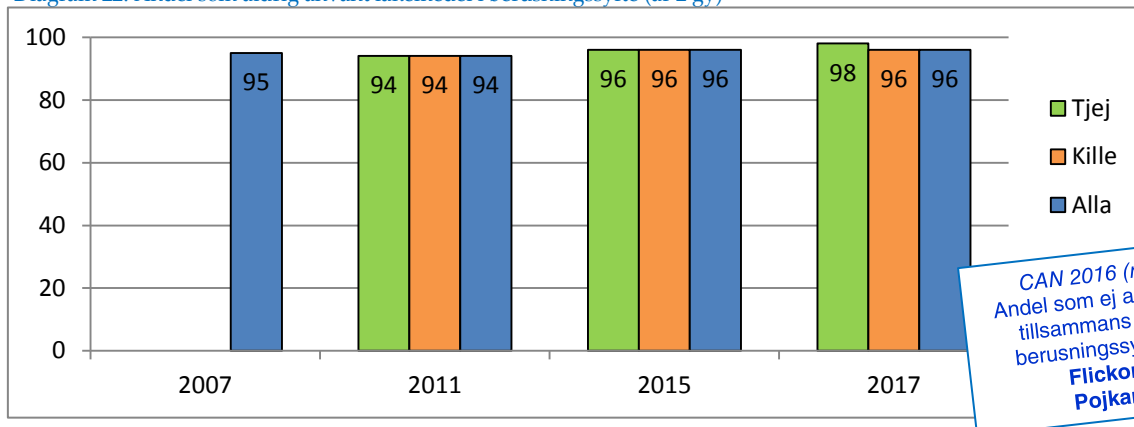

Diagram 22. Andel som aldrig använt läkemedel i berusningssyfte (år 2 gy)

När det gäller unga som använt läkemedel i berusningssyfte, kan vi inte följa utvecklingen i årskurs 9 när det gäller skillnaden mellan könen eftersom uppgiften över tid redovisats på olika sätt som inte är jämförbara. Både i årskurs 9 och år 2 gymnasiet är siffrorna stabila sedan 2007, med låg andel som använt läkemedel i berusningssyfte.

Årskurs 9, Luleå ligger på samma nivå som riket i CAN 2016, år 2 gymnasiet har däremot något lägre andel som använt läkemedel i berusningssyfte jämfört med riket.

7) Narkotika

Möjlighet att testa narkotika

Diagram 23. Andel som haft möjlighet att testa narkotika (åk 9)

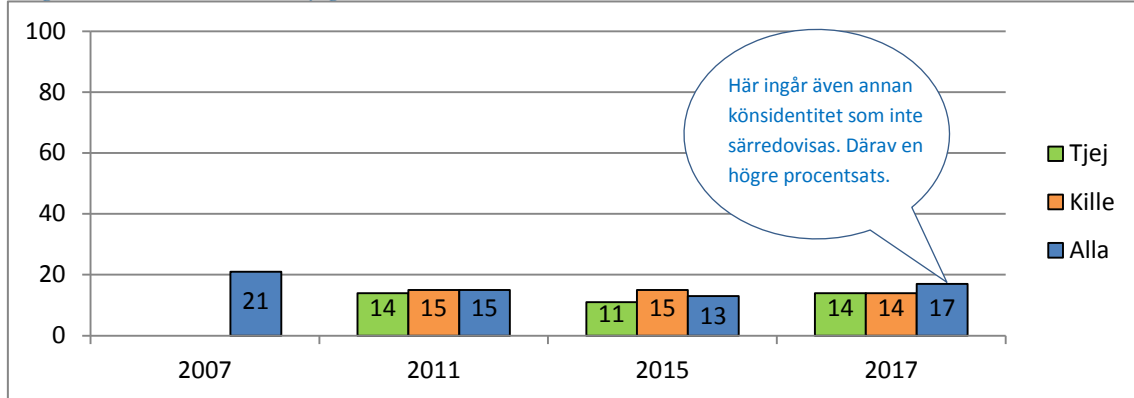
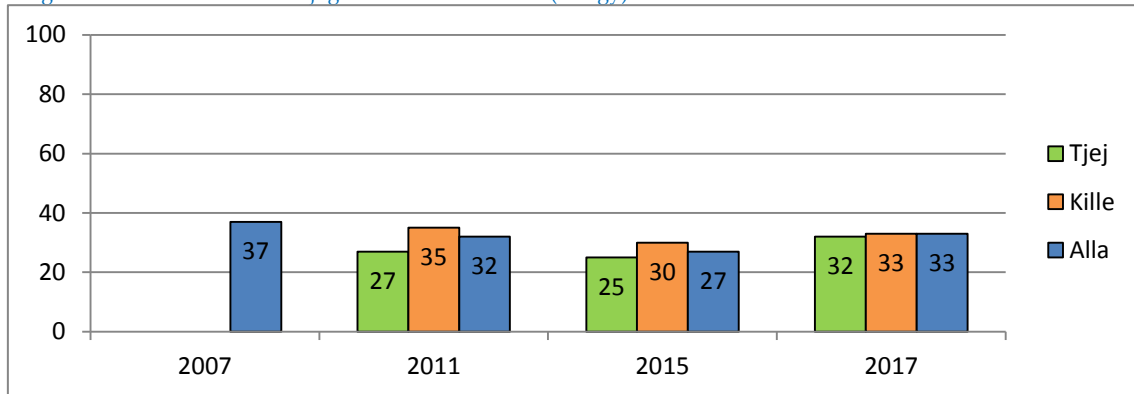

Diagram 24. Andel som haft möjlighet att testa narkotika (år 2 gy)

Över tid har cirka 16% av eleverna i årskurs 9 och ungefär var tredje elev i gymnasiets år 2 haft möjlighet att testa narkotika. Det är inte så stora skillnader mellan killar och tjejer när det gäller möjlighet att testa narkotika. CAN har ingen motsvarande fråga som vi kan jämföra med.

Andel som aldrig testat narkotika.

Diagram 25. Andel som aldrig testat narkotika (åk9)

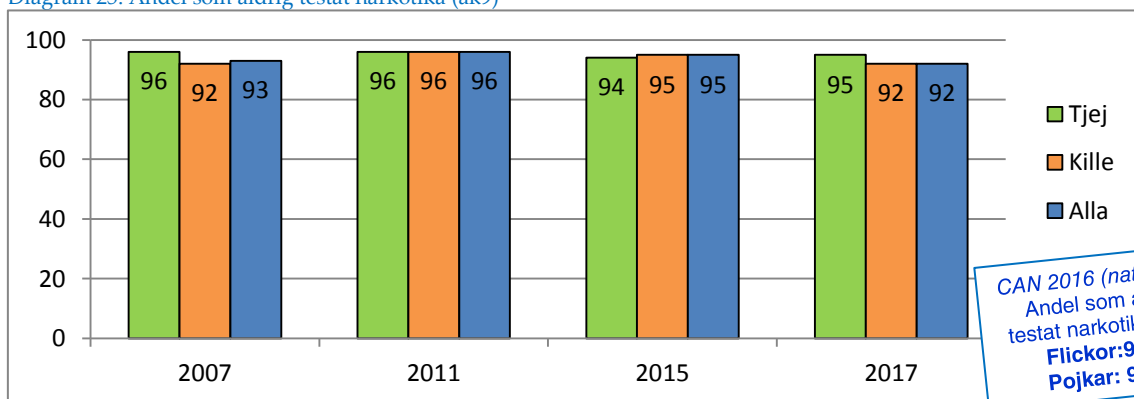
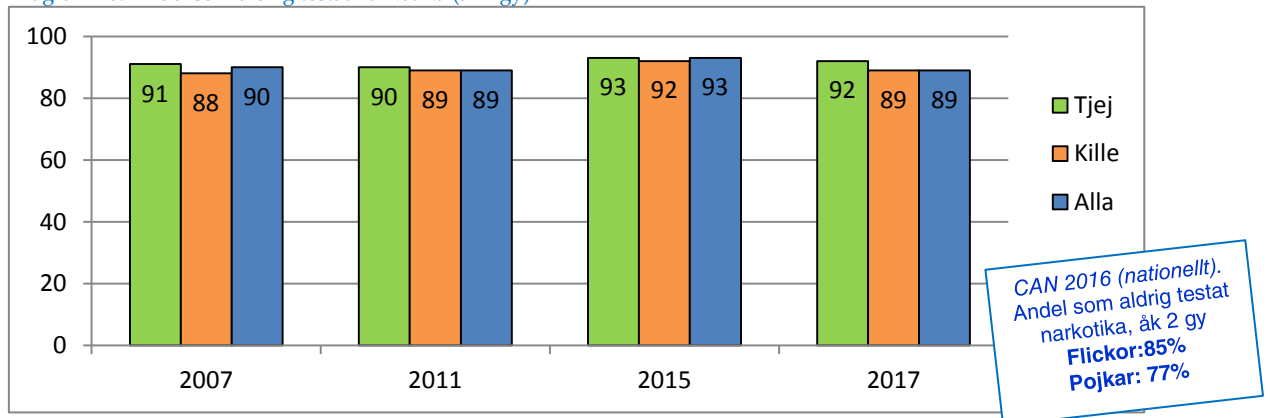

Diagram 26. Andel som aldrig testat narkotika (år 2 gy)

I årskurs 9 uppgav 17 % av eleverna att de haft möjlighet att testa narkotika, men bara cirka 8 % hade testat. Ungefär var tredje elev i år 2 gymnasiet uppgav de haft möjlighet att testa narkotika, endast drygt en av tio hade verkligen provat. Detta tyder på att många unga göra kloka val och avstår trots att narkotika på något sätt varit tillgängligt för dem.

När det gäller andelen som testat narkotika ligger Luleå på ungefär samma nivå som i riket i årskurs 9, och betydligt lägre i år 2 gymnasiet.

Vilket narkotiskt preparat är vanligast?

Tidigare lokala undersökningar liksom CAN-undersökningen visar att cannabis är den klart vanligaste drogen bland skolungdomar. I den aktuella undersökningen uppgav samtliga elever i år 2 gymnasiet som testat narkotika att de använt cannabis. I årskurs 9 var motsvarande siffra 84%.

Hur många gånger man använt narkotika

I den lokala undersökningen ställs en följdfråga till de som uppgivit att de testat narkotika om hur många gånger man testat. I både den aktuella undersökningen och den senaste från 2015 uppgav mer än var tredje som testat att man gjort det mer än 10 gånger. En relativt stor andel som använder narkotika gör det alltså vid upprepade tillfällen. Forskning visar att det finns ett samband mellan cannabis och hög konsumtion av alkohol, tidig alkohol- och tobaksdebut. Liknande mönster kan skönjas när vi korsar uppgifter i den lokala undersökningen.

Var får unga tag på narkotika?

I enkäten ställs ytterligare en följdfråga till de som testat narkotika, om var man får tag på det. Svartalternativen är; "På stan", "Skolan/skolgården", "Annan plats" och "Internet"

Resultatet ger dock ingen vägledande information eftersom den absolut vanligaste platsen i samtliga undersökningar är "annan plats".

8) Nätdroger

Diagram 27. Andel som aldrig testat nätdroger (åk 9)

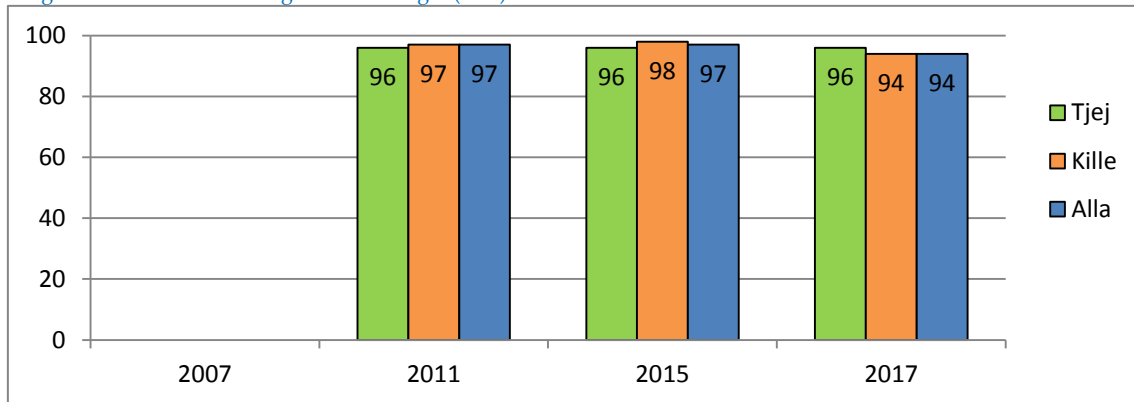
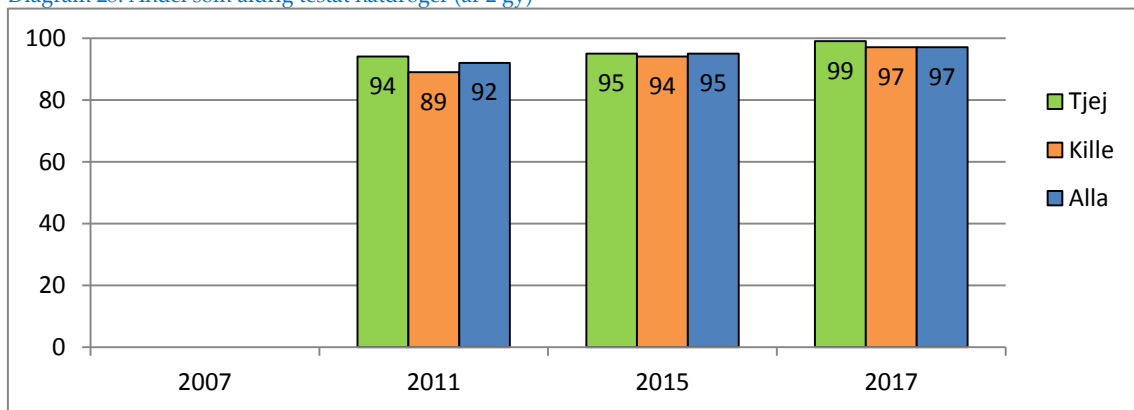

Diagram 28. Andel som aldrig testat nätdroger (år 2 gymnasiet)

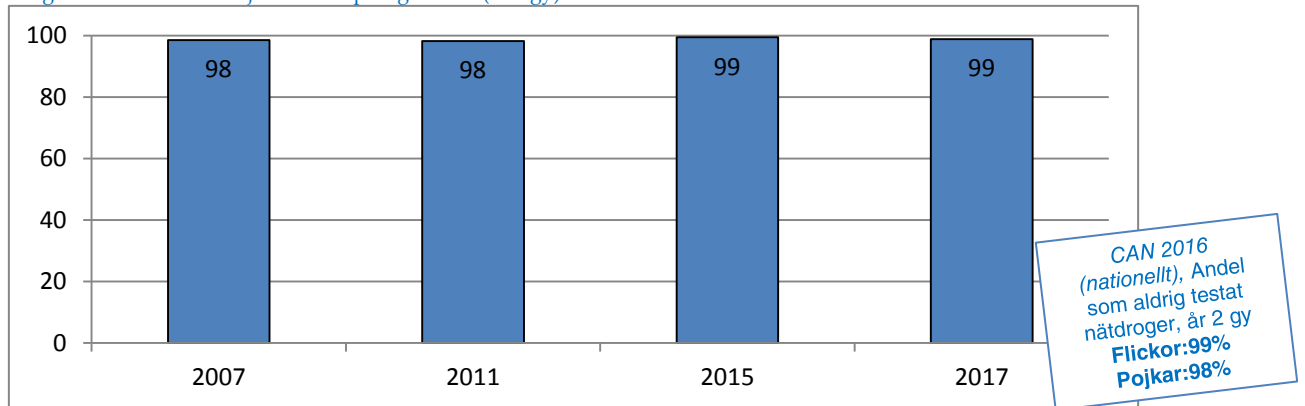
Andelen som testat nätdroger både i årkurs 9 och år 2 gymnasiet ligger på en stabilt låg nivå. Frågan om nätdroger fanns med första gången i den lokala undersökningen 2011.

När det gäller så kallade "nätdroger" är definitionen luddig, oftast avser man designade preparat som undkommer narkotikaklassning genom små förändringar av kemiska beståndsdelar. Dessa preparat kan liksom narkotikaklassade preparat inköpas både via internet eller hos langare på gatan. Någon definition av nätdroger anges inte i den lokala enkäten. I CAN:s enkät exemplifieras nätdroger som; mefedron, metedron, spice eller liknande rökmixar. Man använder också synonyma benämningar som; designerdroger, RC-droger eller nya syntetiska droger. Frågeställningarna är med anledning av dessa skillnader inte jämförbara. CAN redovisar 2016 att 99% av flickorna och 98% av pojkarna både i årskurs 9 och årskurs 2 gymnasiet aldrig testat nätdroger.

9) Dopning

Diagram 29. Andel som ej använt dopningsmedel (år 2 gy)

Frågan om dopning ställs i den lokala undersökningen enbart till elever i år 2 gymnasiet. Eftersom det inte finns lokala uppgifter över tid som tillåter jämförelser mellan könen, redovisas enbart den totala siffran. Dopning är ovanligt bland unga, både lokalt och nationellt.

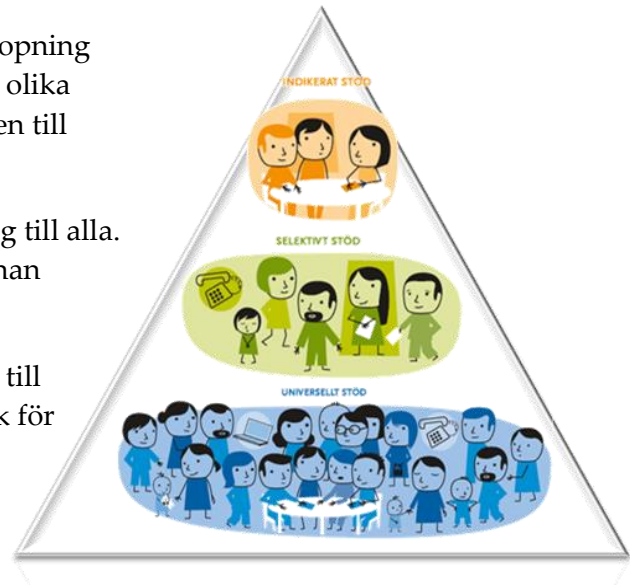
10) Slutdiskussion och rekommendationer.

Ett effektivt arbete mot alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) kräver insatser på många olika nivåer som illustreras i preventionspyramiden till höger.

Universella insatser är *främjande* och riktar sig till alla. Det handlar om att stärka skyddsfaktorer innan bekymmer ens uppstått.

Selektiva insatser är *förebyggande* eller *riktade* till individer eller grupper som har en större risk för framtid bekymmer.

Indikativa insatser avser *vård och behandling* vid etablerad problematik.

Förutom preventiva insatser som riktar till olika behov och målgrupper i befolkningen är insatser som påverkar tillgång viktiga inslag. Sverige har en lång tradition av framgångsrik alkoholpolitik som grundar sig på att begränsa tillgången till alkohol. I samband med Sveriges inträde i EU under 90-talet har statens möjlighet att påverka tillgången dock minskat och andra preventiva insatser har istället utvecklats i rask takt det senaste decenniet. För att insatserna tillsammans ska bli effektiva krävs samordning på nationell, regional och lokal nivå. Nationellt ger regeringen styrsignaler via en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (2016-2020), se sammanfattning av strategin, bilaga 3.

Det finns ett starkt samband mellan socioekonomiska förutsättningar och risktagande eller ohälsa kopplat till ANDT. Det finns också olika mönster i bruk och missbruk mellan könen när det gäller tobak, alkohol, narkotika och dopning. Insatser bör därför ta hänsyn till både jämlikhet och skillnader mellan kön. Insatser bör riktas på ett icke utpekande sätt, samtidigt som de når grupper som verkligen behöver stödet.

Rekommendationer utifrån undersökningsresultat:

- Kommunen gör en hel del insatser som omfattar *utbildning, information* och *attitydpåverkan* angående ANDT och dess risker riktad till barn, unga och föräldrar. Arbetet kan dock bli mer likvärdigt genom stärkt samordning.
- Kommunen bör ytterligare stärka ett systematiskt arbetssätt och god samverkan för att fånga upp *risksignaler* så tidigt som möjligt. Tydliga risksignaler är; tidig debut av tobak och alkohol, berusningsdrickande, ogiltig frånvaro, bristande skolresultat och/eller bristande stöd från föräldrar.

- Kommunen har på senare år utvecklat sina arbetsformer för att erbjuda föräldrar som behöver stöd i föräldrarollen. Det finns ett fortsatt behov att utveckla lättillgängligt *föräldraskapsstöd* med fokus på förhållningsätt till ANDT som når så många som möjligt. Forskning visar att föräldrars restriktiva och tydliga hållning har stor effekt på ungas drogvanor.
- Att ha en *organiserad fritid med närvarande vuxna* exempelvis via föreningsliv eller en fritidsgård har en skyddande effekt. Luleå har en hög andel barn och unga som deltar i föreningsaktiviteter. Andelen barn och unga med bristande stöd hemifrån och/eller med svårare socioekonomiska förutsättningar är dock i lägre utsträckning med i föreningsaktiviteter. Kommunen bör fortsätta att stötta och stimulera föreningar som vänder sig till barn och unga.
- Forskning pekar på att HBTQ-personer har sämre psykisk hälsa och är en grupp där det är något vanligare att utsätta sig för hälsorisker kopplade till ANDT. Ohälsan har sin grund i diskriminering och kränkande behandling. Kommunen bör därför fortsätta att utveckla sitt arbete för jämlik hälsa och lika rättigheter.

Bilaga 1. Enkät åk 9

1. Du som fyller i enkäten är? ☐ Kille ☐ Tjej ☐ Annan könsidentitet
2. Vilken skola går du på? ☐ Bergskolan ☐ Björkskataskolan ☐ Hertsöskolan ☐ Kråkbergsskolan ☐ Montessori ☐ NLV, Bergnäset ☐ NLV, Bergviken ☐ Norrskenet ☐ Residensskolan ☐ Råneskolan ☐ Stadsöskolan ☐ Tunaskolan ☐ Örnässkolan
3. Är du medlem i någon förening? (ange ett eller flera alternativ) ☐ Ja, i idrottsförening ☐ Ja, i annan förening ☐ Nej
4. Vet någon av dina föräldrar om var du är på fredag- och lördagskvällar? ☐ Alltid ☐ Ibland ☐ Sällan ☐ Aldrig
5. Vem brukar du prata med om sådant som verkligen bekymrar dig (ange ett eller flera alternativ)? ☐ Föräldrar ☐ Syskon ☐ Kompis ☐ Pojk-/flickvän ☐ Vuxen i skolan ☐ Annan vuxen ☐ Annan ☐ Ingen
6. Röker du? ☐ Nej, har aldrig rökt ☐ Nej, har bara provat ☐ Nej, har slutat röka ☐ Ja, röker ibland ☐ Ja, röker dagligen
7. Snusar du? ☐ Nej, har aldrig snusat ☐ Nej, har bara provat ☐ Nej, har slutat snusa ☐ Ja, snusar ibland ☐ Ja, snusar dagligen
8. Har du någon gång rökt vattenpipa? ☐ Nej ☐ Ja, utan nikotin ☐ Ja, med nikotin ☐ Ja, men vet ej om den innehöll nikotin
9. Har du druckit alkohol någon gång (minst ett glas)? ☐ Nej (Om du svarat nej, gå till fråga 13) ☐ Ja, en gång ☐ Ja, flera gånger
10. Hur många gånger har du druckit alkohol? ☐ 1-5 gånger ☐ 6-10 gånger ☐ Mer än 10 gånger
11. Hur får du tag i det du dricker (ange ett eller flera alternativ)? ☐ Köper själv ☐ Föräldrar utan lov ☐ Föräldrar med lov ☐ Okända vuxna ☐ Kända vuxna ☐ Syskon ☐ Kompisar ☐ Äldre kompisar (18 år och äldre) ☐ Andra

<p>12. Vad brukar du vanligen dricka (ange ett eller flera alternativ)?</p> <table><tr><td>☐ Folköl</td><td>☐ Vin</td></tr><tr><td>☐ Starköl</td><td>☐ Sprit</td></tr><tr><td>☐ Alkoläsk</td><td>☐ Hembränd sprit</td></tr><tr><td>☐ Starkcider</td><td>☐ Annat:.....</td></tr></table>	☐ Folköl	☐ Vin	☐ Starköl	☐ Sprit	☐ Alkoläsk	☐ Hembränd sprit	☐ Starkcider	☐ Annat:.....
☐ Folköl	☐ Vin							
☐ Starköl	☐ Sprit							
☐ Alkoläsk	☐ Hembränd sprit							
☐ Starkcider	☐ Annat:.....							
<p>13. Har du sniffat någon gång?</p> <p>☐ Nej ☐ Ja</p>								
<p>14. Har du någon gång använt läkemedel i berusningssyfte?</p> <p>☐ Nej ☐ Ja</p>								
<p>15. Har du någon gång använt narkotikaliknande medel, så kallade "nätdroger"?</p> <p>☐ Nej ☐ Ja, en gång ☐ Ja, flera gånger</p>								
<p>16. Har du någon gång haft möjlighet att pröva narkotika? (Med narkotika avses tex hasch, marijuana, amfetamin, ecstasy m.m.)</p> <p>☐ Nej ☐ Ja</p>								
<p>17. Har du använt narkotika någon gång?</p> <p>☐ Nej (Om du svarat nej så avslutas enkäten här). ☐ Ja</p>								
<p>18. Hur många gånger har du använt narkotika?</p> <p>☐ En gång ☐ 2-4 gånger ☐ 5-10 gånger ☐ Mer än 10 gånger</p>								
<p>19. Vilket eller vilka slag av narkotika har du använt (ange ett eller flera alternativ)?</p> <p>☐ Hasch/Marijuana ☐ Amfetamin ☐ Ecstasy ☐ Annat:.....</p>								

Bilaga 2. Enkät år 2 gymnasiet

<p>1. Du som fyller i enkäten är?</p> <p>☐ Tjej</p> <p>☐ Kille</p> <p>☐ Annan könsidentitet</p>
<p>2. Jag studerar vid:</p> <p>☐ Yrkesprogram (BA, BF, EE, FT, HA, HT, HV, IN, NB, RL, VF, VO)</p> <p>☐ Introduktionsprogram/IM (IMPRE, IMPRO, IMYRK, IMIND, IMSPR)</p> <p>☐ Högskoleförberedande program (EK, ES, HU, NA, SA, TE)</p>
<p>3. I vilken stadsdel bor du (är folkbokförd/skriven på), välj det alternativ som stämmer bäst. Stadsdelarna motsvarar högstadieskolornas upptagningsområde</p> <p>☐ Bergnäset (ingår; Ale, Alvik, Antnäs, Avan, Bälinge, Eriksberg, Ersnäs, Fällträsk, Gäddvik, Kallax, Klöverträsk, Måttsund; Mörön, Selet eller någon del av skärgården)</p> <p>☐ Björkskatan/Porsön (ingår; Bensbyn, Björnsbyn, Brändön, Kronan, Lulsundet, Öarna)</p> <p>☐ Centrala stan (ingår; Centrum, Charlottendal, Bergviken, Gülzaudden, Kalkällan, Östermalm)</p> <p>☐ Gammelstad (ingår; Kyrkbyn, Rutvik)</p> <p>☐ Hertsön (ingår; Hertsölandet, Kvarnbäcken, Lerbäcken)</p> <p>☐ Råneå (ingår; Avafors, Böle, Börjeslandet, Högsön, Jämtön, Mjöfjärden, Niemisel, Orrbyn, Persön, Prästholm, Smedsbyn, Strömsund, Vitå, Ängesbyn)</p> <p>☐ Sunderbyn</p> <p>☐ Tuna/Notviken (ingår; Karlsvik, Mjölkudden)</p> <p>☐ Örnäset (ingår; Lövskatan, Svartöstan, Skurholmen)</p> <p>☐ Annan kommun</p>
<p>4. Röker du?</p> <p>☐ Nej, har aldrig rökt</p> <p>☐ Nej, har bara provat</p> <p>☐ Nej, har slutat röka</p> <p>☐ Ja, röker ibland</p> <p>☐ Ja, röker dagligen</p>
<p>5. Snusar du?</p> <p>☐ Nej, har aldrig snusat</p> <p>☐ Nej, har bara provat</p> <p>☐ Nej, har slutat snusa</p> <p>☐ Ja, snusar ibland</p> <p>☐ Ja, snusar dagligen</p>
<p>6. Har du någon gång rökt vattenpipa?</p> <p>☐ Nej</p> <p>☐ Ja, utan nikotin</p> <p>☐ Ja, med nikotin</p> <p>☐ Ja, men vet ej om den innehöll nikotin</p>
<p>7. Har du druckit alkohol någon gång (minst ett glas)?</p> <p>☐ Nej (Om du svarat nej, gå till fråga 10)</p> <p>☐ Ja, en gång</p> <p>☐ Ja, flera gånger</p>
<p>8. Hur ofta händer det att du vid ett och samma tillfälle dricker alkohol motsvarande:</p> <p><i>...en fjärdedels flaska sprit, eller</i></p> <p><i>...en hel flaska vin, eller</i></p> <p><i>...4 burkar starköl, eller</i></p> <p><i>...4 burkar starkcider, eller</i></p> <p><i>...4 burkar/flaskor alkoläsk, eller</i></p> <p><i>...6 burkar öl klass II (folköl)</i></p>

☐ Någon gång i månaden eller oftare ☐ Mer sällan ☐ Aldrig
9. Hur får du tag i det du dricker (ange ett eller flera alternativ)? ☐ Köper själv ☐ Föräldrar utan lov ☐ Föräldrar med lov ☐ Okända vuxna ☐ Kända vuxna ☐ Syskon ☐ Kompisar ☐ Äldre kompisar (18 år och äldre) ☐ Andra
10. Har du sniffat någon gång? ☐ Nej ☐ Ja
11. Har du någon gång använt läkemedel i berusningssyfte? ☐ Nej ☐ Ja
12. Har du någon gång använt narkotikaliknande medel, så kallade "nättdroger"? ☐ Nej ☐ Ja, en gång ☐ Ja, flera gånger
13. Har du någon gång haft möjlighet att pröva narkotika? (Med narkotika avses tex hasch, marijuana, amfetamin, ecstasy m.m.) ☐ Nej ☐ Ja
14. Har du använt narkotika någon gång? ☐ Nej (Om du svarat nej, gå till fråga 18). ☐ Ja
15. Hur många gånger har du använt narkotika? ☐ En gång ☐ 2-4 gånger ☐ 5-10 gånger ☐ Mer än 10 gånger
16. Vilket eller vilka slag av narkotika har du använt (ange ett eller flera alternativ)? ☐ Hasch/Marijuana ☐ Amfetamin ☐ Ecstasy ☐ Annat:.....
17. Hur har du skaffat narkotika? ☐ På stan ☐ På skolan eller skolgården ☐ Via internet ☐ På annan plats
18. Har du någon gång använt dopingmedel? Med dopingmedel avses bla anabola steroider, testosteron, tillväxthormon som <u>inte</u> förskrivits av läkare. ☐ Nej ☐ Ja, en gång ☐ Ja, flera gånger

Bilaga 3. En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (2016-2020).

ANDT-strategin 2016–2020		Mål	
<p>1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak ska minska.</p>	<p>2. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska successivt minska.</p>	<p>3. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.</p>	<p>4. Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård eller stöd av god kvalitet.</p>
Insatsområden			
<p>Skarpare reglering för att minska illegal handel av tobak.</p> <p>Samordnad, effektiv och likvärdig alkohol- och tobakstillsyn.</p> <p>Bekämpning av illegal handel och en restriktiv och tydligt reglerad och legal handel via digitala medier.</p> <p>Samverkan mellan ANDT-förebyggande och brottsförebyggande arbete på alla nivåer.</p>	<p>Reglering och tillsyn för att begränsa marknadsföring och exponering av alkohol och tobak.</p> <p>En hälsofrämjande skola utifrån elevers olika förutsättningar och behov.</p> <p>Effektivt arbete mot långtidsbruk av alkohol och tobak.</p> <p>Spridning och tillämpning av ett kunskapsbaserat canabistförebyggande arbete.</p>	<p>Uppmärksamma och förebygga ANDT-relaterad ohälsa bland kvinnor och män samt flickor och pojkar inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och inom andra arenor.</p> <p>Dopningsförebyggande arbete inom motionsidrotten.</p>	<p>Samverkan mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst samt med andra aktörer för en sammanhållen vård utifrån kvinnors och mäns samt flickors och pojkars specifika förutsättningar och behov.</p> <p>Insatser för att nå kvinnor och män samt flickor och pojkar i en socialt och hälsomässigt utsatt situation till följd av missbruk eller beroende.</p>
<p>Tidig uppmärksamhet av riskbruk och beroende bland blivande föräldrar.</p> <p>Uppmärksamma och erbjuda ändamålsenligt stöd till flickor och pojkar som föds med skador till följd av ANDT eller som växer upp i familjer med missbruk eller annan omsorgssvikt, inklusive förekomst av våld, med koppling till alkohol eller narkotika utifrån deras förutsättningar och behov.</p>	<p>Strategiskt och långsiktigt arbete för att motverka narkotika-relaterad dödlighet bland kvinnor och män samt flickor och pojkar.</p> <p>Insatser för att motverka trafikrelaterade skador och dödsfall till följd av alkohol- och narkotika-bruk.</p>	<p>Utveckla narkotikafrågorna i det globala utvecklingsarbetet.</p> <p>Internationellt arbete mot dopning med utgångspunkt i idrotten.</p> <p>Aktivt verka för genomförandet av WHO:s ramkonvention om tobak.</p> <p>Aktivt verka för och bidra till en EU-gemensam alkoholstrategi.</p> <p>Nordiskt samarbete.</p>	<p>6. En folkhälsobaserad syn på ANDT inom EU och internationellt.</p> <p>Aktivt verka för en folkhälsorienterad syn på narkotika inom EU och FN med utgångspunkt i politiken för mänskliga rättigheter.</p> <p>WHO bör arbeta fram och arta en bred folkhälsopolitisk ansats till narkotikaträfsagan före 2019.</p>